

PROJECTE

lingüístic

FECIB
Col·legi Arcàngel Sant Rafel
Palma

PROJECTE LINGÜÍSTIC DE CENTRE

INTRODUCCIÓ

Aquest *projecte lingüístic* se situa en l'actual marc legal de la CAIB, concretat a grans trets en la *Llei de normalització lingüística* i en diversos decrets que són transcrits resumidament aquí:

- La llengua catalana és la llengua vehicular en l'àmbit de l'ensenyament (Llei de normalització lingüística 3/1986, 29 d'abril).
- L'ús de les llengües oficials de l'administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears es regula al Decret 100/1990, de 29 de novembre.
- L'ensenyament de i en llengua catalana queda regulat pel Decret 92/1997, de 4 de juliol.
- Es regula l'ús de la llengua catalana com a llengua d'ensenyament en els centres docents no universitaris a l'Ordre de 12 de maig de 1996.
- La llengua catalana com a llengua de l'ensenyament, l'aprenentatge i la comunicació es regula a l'article 6 del Decret 67/2008, de 6 de juny.
- El Decret 15/2013 de tractament integrat de Llengües de 19/04/2013 (BOIB 20/04/2013), el Decret Llei 5/2013 (BOIB 07/09/2013) i l'Ordre de 09/05/2014 (BOIB 16/05/2014) per el desenvolupament del tractament integrat de llengües.
- El Decret 15/2016 (BOIB 23/07/2016) per el desenvolupament de la competència comunicativa en llengües estrangeres als centres educatius sostinguts amb fons públics a les Illes Balears.

L'actual legislació per a la millora de l'aprenentatge de l'anglès com a llengua estrangera esdevé un punt de referència clau en el projecte educatiu d'aquesta escola.

Cal tenir en compte també, d'una banda, el *Caràcter Propi* del centre en els punts 14, 19, 34, 38 i de manera especial el punt 19, que conté la següent afirmació:

Cada ésser humà té dret a les seves pròpies arrels i a la pròpia llengua; i, de l'altra, la Declaració universal dels drets lingüístics, signada a Barcelona l'any 1996.

Finalment, hem de tenir ben present el marc d'acció que proporciona el vigent Estatut d'Autonomia de les Illes Balears, ben explícit pel que fa a la necessitat de seguir avançant cap a l'assoliment d'una ja esmentada normalització lingüística raonada i raonable.

OBJECTIUS DEL PROJECTE LINGÜÍSTIC DE CENTRE.

Els objectius fonamentals del PLC són:

1. Facilitar que tot l'alumnat, en acabar el període d'escolarització obligatòria, hagi assolit una competència adequada en català, castellà i anglès.
2. Establir les estratègies d'ensenyament, pràctiques i accions educatives que garanteixin que l'alumnat arriba a adquirir un domini oral i escrit del català i del castellà, sempre adequat al seu nivell d'estudis i de maduració personal.
3. Fomentar una competència que permeti als alumnes comunicar-se de manera adient en la llengua anglesa.
4. Articular el tractament didàctic que es dóna a totes les llengües que s'ensenyen al centre, a fi de coordinar les programacions d'aula pel que fa al que tenen de comú en els objectius, els continguts, la terminologia, els procediments i els criteris d'avaluació.
5. Promoure la presència i l'ús de la llengua catalana en totes les activitats del centre, bé sigui en llurs àmbits de gestió i administració o en allò que faci referència a les relacions externes i internes; i garantir, de més a més, la seva utilització com a llengua vehicular de l'ensenyament.
6. Compensar el desequilibri existent entre el coneixement i l'ús efectiu de la llengua catalana, fet determinat pel context social de l'alumnat, en el qual la llengua castellana predomina en la majoria d'àmbits (comerç, mitjans de comunicació, lleure, publicitat, etc.)

LES LLENGÜES EN L'ÀMBIT DOCENT.

Per assegurar una de les directrius establertes anteriorment -la competència lingüística de l'alumnat en les dues llengües oficials en acabar els estudis obligatoris- s'estableix l'ús de les tres llengües com a vehiculars de l'ensenyament.

Així doncs,

- Llengua vehicular de l'ensenyament en els àmbits curriculars que es determinin, això és l'idioma amb què s'expressen el professorat i l'alumnat i llengua utilitzada en els materials didàctics que s'emprin. (A l'Annex d'aquest document consten les àrees o matèries i la llengua en que seran impartides).
- El català i el castellà com a llengües oficials que han de dominar els alumnes seran vehiculars en l'ensenyament-aprenentatge de les àrees que assegurin el seu domini.
- Les llengües estrangeres, tot i no tenir caràcter d'oficials, són objecte d'aprenentatge, ja que, cada vegada més, són per a l'alumnat i el professorat font d'informació i vehicle d'expressió, la qual cosa fa que aquestes esdevinguin llengua vehicular en qualque matèria.
- El català esdevé també llengua d'ús preferent en les activitats docents extraescolars i complementàries. Es promourà la celebració de festes arrelades a la cultura popular (Nadal, Sant Antoni, les Verges, disfresses...), i s'afavorirà la participació en activitats culturals en català organitzades pel centre o per altres entitats.
- La llengua catalana és la d'ús normal en la documentació acadèmica, econòmica i administrativa interna i externa que generi el centre; en les comunicacions internes i externes, tant quan va adreçada a membres de la pròpia comunitat educativa com quan ho fa a particulars o institucions de l'àmbit lingüístic que li és propi; i, naturalment, en l'ambientació i retolació del centre.
- El centre utilitzarà la llengua catalana per presentar-se en actes públics, per anunciar actes culturals que organitza (o en què participa) i per adreçar-se als mitjans de comunicació.

TRACTAMENT DE LLENGÜES.

La llengua catalana constitueix l'eix vertebrador del tractament de llengües i, per tant, és la base referencial de totes les altres llengües curriculars.

Les programacions d'etapa han d'articular l'estatus del català, a més dels aspectes curriculars de cadascuna de les llengües. En aquest sentit, convé recordar que la catalana és la llengua vehicular de les relacions internes i externes i dels aprenentatges. A més, com el castellà i les llengües estrangeres, és objecte d'aprenentatge, font d'informació i vehicle d'expressió.

A l'hora de tractar els fenòmens comunicatius i lingüístics de l'aula, la cultura pròpia – l'entorn immediat, almanco en un principi- haurà de ser l'eix vertebrador, sense perdre de vista les noves necessitats que va plantejant el progrés tecnològic a la societat actual.

Aprendre llengua és, bàsicament, aprendre a utilitzar-la. Partint d'aquesta premissa, l'aspecte oral esdevé el fonament de l'aprenentatge lingüístic.

Els components lingüístics, que abans es treballaven com a objectiu final, ara estan subordinats a la millora de la comunicació; per això, el tractament de llengües gira entorn de dues funcions bàsiques: la comunicativa (la llengua és comunicació i s'ha de desenvolupar la capacitat de comunicar-se oralment o per escrit, adaptant el registre a la situació comunicativa) i la representativa (utilització del llenguatge com a element vertebrador del pensament: estructurar, planificar i “aprendre a aprendre”).

Els components procedimentals i actitudinals seran essencials a l'hora de dur endavant una didàctica que cerqui la competència lingüística en comptes d'uns coneixements purament gramaticals, sovint massa desvinculats de l'ús social.

Els procediments constitueixen el bessó del treball de llengües: llegir, escriure, entendre i parlar seran les capacitats que possibilitaran la resta d'aprenentatges lingüístics i els de les altres àrees.

OBJECTIUS GENERALS DE LES LLENGÜES.

- a) **Comprendre discursos orals i escrits**, tot reconeixent les diferents finalitats, els diferents tipus de texts i registres i les situacions de comunicació en què es produeixen.

- b) **Expressar-se oralment i per escrit** amb coherència, cohesió i correcció, d'acord amb les diferents finalitats i situacions comunicatives.
- c) **Conèixer i valorar la realitat lingüística** de les Illes Balears i comparar-la, així mateix, a la d'altres comunitats lingüístiques amb llurs varietats.
- d) **Utilitzar els recursos verbals i no verbals** en els intercanvis comunicatius.
- e) **Reconèixer i analitzar** els elements i característiques dels **mitjans de comunicació** per tal de desenvolupar actituds crítiques davant els seus missatges.
- f) **Beneficiar-se i gaudir de la lectura** com a forma lúdica de comunicació i font d'enriquiment personal.
- g) **Comprendre textos literaris**, valorant les obres i els autors rellevants de la tradició literària.
- h) **Reflexionar sobre els elements formals i els mecanismes de la llengua** per tal de millorar les produccions pròpies.
- i) **Utilitzar la llengua com a mitjà per a l'adquisició de nous aprenentatges**, ja sigui emprant els mitjans tradicionals o les TIC.

CONTINGUTS

Els continguts de les àrees de llengües es basen en el treball de les habilitats lingüístiques:

- a. **Habilitats productives:** pràctica de la parla i de l'escriptura en situacions d'audiència àmplia en què no es dóna una interacció immediata amb el receptor.
- b. **Habilitats receptives:** audició i lectura comprensiva en situacions en què tampoc no hi ha una demanda d'acció immediata.
- c. **Habilitats interactives:** conversa o escriptura amb un o més interlocutors, de manera que es produeix una interacció amb el receptor.

- d. **Habilitats de mediació:** interpretació o traducció del sentit d'un missatge entre les diferents llengües, la qual cosa inclou tots els aclariments metalingüístics que es fan entre idiomes.

El desenvolupament d'aquestes habilitats és interdependent, de manera que el domini de cada una condiona el desenvolupament de les altres.

METODOLOGIA

Com hem dit al principi, el català és la llengua vehicular, de comunicació i aprenentatge, i serà l'idioma que servirà de referència per a l'estructuració de les altres llengües.

L'assoliment del domini de les dues llengües oficials que correspon a l'acabament de l'educació obligatòria no implica, de cap manera, que el treball de tots els continguts es repeteixi en cada una de les àrees lingüístiques. Per això, és imprescindible una bona coordinació en la distribució de continguts i estructures comuns, circumstància que és responsabilitat de tot el professorat del centre. Cal planificar conjuntament, entre d'altres motius, per evitar repeticions innecessàries, per seqüenciar d'una forma lògica els continguts i per aconseguir un major rendiment. Hom ha de decidir quin tractament s'ha de donar als continguts comuns i a les estructures lingüístiques compartides per decidir, aleshores, a partir de quina llengua s'introdueixen. Finalment, caldrà planificar el treball dels continguts específics de cada llengua; és a dir, s'haurà de crear un grup de treball, o una comissió, amb membres d'ambdós departaments.

Quant a l'aprenentatge de les llengües estrangeres a l'actual context d'Europa, s'ha de tenir per objectiu l'adquisició d'una competència que permeti als alumnes comunicar-se de manera adient en la llengua corresponent.

Els departaments didàctics, partint del fet que les llengües són l'instrument que condiona els altres aprenentatges, es plantegen com a objectius:

1. Aconseguir un ensenyament de les llengües racional, coherent i profitós.
2. Eliminar les repeticions i les duplicitats en els continguts.
3. Plantejar una temporalització adequada dels aprenentatges.
4. Eliminar contradiccions terminològiques.
5. Atendre els continguts diferencials de cada llengua.

6. Unificar recursos metodològics, instruments d'avaluació i criteris per a l'elecció dels materials curriculars,

INTERDISCIPLINARIETAT

L'ensenyament de l'ús de la llengua com a eina de comunicació és responsabilitat dels equips docents.

Encara que el millor especialista per a l'ús del llenguatge específic de cada una de les matèries és el professor respectiu d'aquestes, també s'han d'incorporar continguts d'altres àrees a les de llengües, ja que aquestes s'aprenen usant-les en situacions en què la comunicació sigui imprescindible.

Des de qualsevol àrea, s'ha d'executar l'ús lingüístic entès com a element indispensable de comunicació. Per això, es farà una utilització conscient de les distintes habilitats lingüístiques:

- *Comprensió oral i escrita:* el professorat ha de comprovar i ha d'incidir, quan sigui necessari, en l'adquisició de la comprensió, oral i escrita, de la informació que s'ofereix a cada àrea.

Per aconseguir aquest objectiu, es poden fer servir procediments com la interpretació i expressió orals dels conceptes assimilats, els esquemes conceptuals o la lectura comprensiva. No hem d'oblidar que la lectura és un procediment prioritari d'obtenció d'informació que afecta directament o indirecta totes les àrees del currículum. Per tant, des de totes les assignatures hom li ha de donar la importància que li pertoca, i vetlar perquè l'alumne continuï progressant en la seva habilitat lectora.

- *Expressió oral:* s'ha d'incorporar com a procediment habitual l'expressió oral de conceptes propis de cada matèria. S'hi han de comptar el lèxic, la terminologia, la correcció, la coherència i l'adequació.
- *Expressió escrita:* el professorat ha de valorar la producció escrita realitzada pels alumnes en totes les matèries. Els texts han de ser presentats de manera formal, correcta, adequada, coherent i amb cohesió.

El professorat no ha de qualificar sempre aquests aspectes, però sí valorar-los i incidir-hi.

Les mancances detectades en alguns d'aquests usos lingüístics, si són importants, s'han de tractar en les juntes d'avaluació.

ATENCIÓ A LA DIVERSITAT

L'atenció a la diversitat, des del punt de vista del tractament de llengües, es basarà en l'adquisició d'una competència comunicativa bàsica, en els distints idiomes, que permeti a l'alumnat participar de la dinàmica del treball que es desenvolupi dins l'aula, raó per la qual es treballaran bàsicament els continguts procedimentals.

Es tendran en compte els diferents grups d'alumnes que haurien de rebre suport des del departament d'orientació, els de llengües oficials i el de llengües estrangeres:

- Alumnes de necessitats educatives especials.
- Alumnes amb dificultats específiques en algun aspecte lingüístic (problemes de dislèxia, de logopèdia...).
- Alumnes amb retard escolar provocat per causes diverses (malaltia, problemes familiars, socials o actitudinals...).
- Alumnes d'incorporació tardana a les llengües curriculars.

LLENGUA PRIMER ENSENYAMENT

De conformitat amb el que preveu la Llei de Normalització Lingüística, l'article 135.1.c) de la Llei d'Educació de les Illes Balears, i l'Ordre del conseller d'Educació de 13 de setembre de 2004, per la qual es regula el dret dels pares, les mares o els tutors legals, a elegir la llengua del primer ensenyament dels alumnes dels centres sostinguts amb fons públics de les Illes Balears, les famílies, amb motiu d el procés de formalització de la matrícula, podran optar expressament per triar una llengua de primer ensenyament diferent de la prevista en el Projecte Lingüístic de Centre, sigui la catalana o la castellana, arbitrant el centre les mesures organitzatives i didàctiques per a la satisfacció d'aquest dret en el grup de referència de l'alumne.

En tot cas, s'entendrà que les famílies que no exerceixin aquest dret opten perquè la llengua de primer ensenyament dels seus fills sigui la prevista pel centre en aquest Projecte Lingüístic, es a dir, la llengua catalana.

Aquest curs escolar cap família ha optat per una llengua de primer ensenyament distinta de la que preveu el present PLC i per tant, no s'han previst mesures.

No obstant això, les mesures previstes pel centre per atendre els alumnes que en el futur optassin per escollir la primera llengua d'ensenyament diferent a la del centre serien les següents:

- Llegir contes en castellà de manera compartida per familiaritzar els alumnes amb la llengua.
- Utilitzar jocs de paraules com rimes i endevinalles per fer l'aprenentatge més dinàmic.
- Incorporar activitats multi sensorials, com formar lletres amb plastilina o dibuixar paraules, per reforçar la connexió entre sons i lletres.
- Crear targetes amb imatges i paraules en castellà per jugar a emparellar-les o fer frases.
- Fomentar la creació de llibres de classe on cada alumne pugui escriure i -il·lustrar una pàgina en castellà.
- Dedicar temps a converses estructurades en castellà sobre temes d'interès per als alumnes.
- Utilitzar aplicacions o jocs digitals que fomentin la lectura i l'escriptura en castellà.
- Crear racons de lectura dins l'aula amb llibres en castellà per a l'exploració lliure.
- Fomentar activitats de dramatització on els alumnes puguin representar contes en castellà.
- Animar les famílies a llegir en castellà a casa i participar en activitats de lectoescriptura.
- Adaptar materials a la llengua castellana.

AVALUACIÓ

A. Consideracions generals:

L'avaluació tindrà, com a punt de referència, els objectius traçats.

- Hom donarà prioritat als procediments (sobretot, les quatre habilitats lingüístiques bàsiques) i a les actituds.
- L'avaluació inicial estarà enfocada a determinar la presència o absència de les habilitats o coneixements previs requerits per a l'aprenentatge que s'intentarà dur-la a terme.
- L'avaluació formativa tendirà a orientar l'aprenentatge de l'alumnat i a millorar el procés didàctic mentre aquesta es desenvolupa. Se centrarà en les capacitats comprensives i expressives de l'alumnat.
- L'avaluació progressiva tindrà en compte dos aspectes: d'una banda, el nivell obtingut per cada alumne en relació amb ell mateix; de l'altra, l'assoliment dels objectius d'aprenentatge proposats en el procés educatiu.
- Es diversificaran, tant com sigui possible, els instruments d'avaluació.
- L'avaluació tindrà en compte tots els blocs del currículum: *llengua oral, llengua escrita, gramàtica, lèxic, literatura i llengua i societat.*

B. L'avaluació del PLC.

L'avaluació de la Programació General del Tractament de Llengües de l'etapa de Primària i de Secundària es fa anualment. Dita avaluació s'annexiona a la Memòria general del centre.

ANNEX

DISTRIBUCIÓ DE LES ÀREES O MATÈRIES DE CADA ETAPA EDUCATIVA SEGONS LA LLENGUA EN QUE SERÀ IMPARTIDA

INFANTIL

4t-5è-6è EI		
CATALÀ	CASTELLÀ	ANGLÈS
Comunicació i representació de la realitat. Creixement en harmonia. Descobriments i exploració de l'entorn. Religió Tutoria		Iniciació a la primera llengua estrangera (1 sessió setmanal)

PRIMÀRIA

1r-2n-3r-4t EP		
CATALÀ	CASTELLÀ	ANGLÈS
Llengua catalana Coneixement del medi Matemàtiques (50%) Música Religió Tutoria	Llengua Castellana Matemàtiques (50%)	Llengua anglesa Educació Plàstica Educació Física

5è-6è EP		
CATALÀ	CASTELLÀ	ANGLÈS
Llengua catalana Coneixement del medi Matemàtiques 50% Música Religió	Llengua Castellana Educación Plástica Matemàtiques 50%	Llengua anglesa Educació Física

Valors		
Tutoria		

ESO

1r ESO		
CATALÀ	CASTELLÀ	ANGLÈS
Llengua catalana Biologia i Geologia Educació Plàstica Matemàtiques 50% Música Religió Cooperació i serveis a la comunitat Tutoria	Lengua Castellana Educación Física Matemáticas 50%	Llengua anglesa Geografia i Història

2n ESO		
CATALÀ	CASTELLÀ	ANGLÈS
Llengua catalana Física i Química Matemàtiques 50% Religió Plàstica Tecnologia Cooperació i serveis a la comunitat Tutoria	Lengua Castellana Educación Física Matemáticas 50%	Llengua anglesa Geografia i Història
Alemanys		

3r ESO		
CATALÀ	CASTELLÀ	ANGLÈS

Llengua catalana Biologia i Geologia Física i Química Matemàtiques 50% Plàstica Religió Tecnologia Cooperació i serveis a la comunitat Tutoria	Lengua Castellana Educación Física Matemáticas 50%	Llengua anglesa Geografia i Història
Alemanys		

4t ESO		
CATALÀ	CASTELLÀ	ANGLÈS
Llengua catalana Biologia i Geologia Física i Química Llatí Matemàtiques (A/B) 50% Tecnologia Plàstica Religió Valors Tutoria	Lengua Castellana Educación Física Matemáticas (A/B) 50%	Llengua anglesa Geografia i Història